

Маҳалла

ШАНБА

2014 йил 7 июнь,
№47 (1014)

www.mahallagzt.uz info@mahallagzt.uz

Президент Ислом Каримовнинг «Ўзбекистонда озиқ-овқат дастурини амалга оширишнинг муҳим захиралари» мавзусидаги халқаро конференциянинг очилиш маросимидаги нутқи

ОҚСАРОЙДА ҚАБУЛ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов 6 июнь кuni Оқсаройда БМТнинг Озиқ-овқат ва қишлоқ хўжалиги ташкилоти (ФАО) бош директори Жозе Грациану да Силвани қабул қилди.

Хўрматли конференция иштирокчилари, хонимлар ва жаноблар!

Сиз, азиз меҳмонларимизни, халқаро конференция иштирокчиларини — нуфузли халқаро ташкилотлар, хорижий давлатлар ҳукуматлари вакиллари, олимлар ва мутахассис-амалиётчилар, иқтисодиётнинг аграр секторига фаолият кўрсатаётган компаниялар, банклар ва бошқа молия институтлари раҳбарларини кутлаш ва мазкур форумда қатнашаётганингиз учун юксак ҳурмат-эҳтиром ва самимий миннатдорлик билдириш менга катта мамнуният бағишлайди.

Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Озиқ-овқат ва қишлоқ хўжалиги ташкилоти (ФАО) бош директори Жозе Грациану да Силва, Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти Европа минтақавий бюроси директори Жужанна Якоб, Осиё тараққиёт банки вице-президенти Вен Сай Чжанг, Европа Иттифоқининг Марказий Осиё бўйича махсус вакили Януш Херман, Ислом ҳамкорлик ташкилоти бош қотибидири ўринбосари Ҳамид Ополеер, Халқаро узумчилик ва виночилик ташкилоти бош директори Жан-Мари Оран, Жаҳон банкнинг Марказий Осиёда барқарор ривожланиш масалалари бўйича бўлими раҳбари Лоран Дебр, Ислом тараққиёт банкнинг Қишлоқ хўжалигини ривожлантириш департаменти директори Демба Ба, Бельгия Парламенти Сенатининг аъзоси Доминик Тильманс, Болгария қишлоқ хўжалиги ва озиқ-овқат вазирни Димитров Греков ва форумдаги иштироки билан бугунги анжуманимизнинг аҳамиятини янада ошираётган бошқа кадрли

меҳмонларимизга алоҳида миннатдорлик билдираман.

Конференцияда 40 та мамлакатдан ва 20 та халқаро ташкилотдан 200 нафардан зиёд меҳмон иштирок этмоқда.

Муҳтарам анжуман қатнашчилари!

Озиқ-овқат хавфсизлигини таъминлаш бўйича ўтказилаётган халқаро эксперт тадқиқотлари жаҳонда ва унинг айрим минтақаларида ушбу муаммо билан боғлиқ мураккаб вазият юзасига келаётгани жиддий ташвиш ва хавотир уйғотаётганини кўрсатмоқда. Бугунги кунда мазкур муаммо жаҳон ҳамжамияти учун ўта долзарб ва жиддий таҳдидлар қаторига киритилмоқда.

БМТнинг Озиқ-овқат ва қишлоқ хўжалиги ташкилоти ҳамда Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти маълумотларига кўра, ҳозирги вақтда дунёда 840 миллиондан ортиқ киши, яъни деярли ҳар саккиз одамнинг бири тўйиб овқатланмаяпти, сўйрамли азалисининг 30 фоизидан зиёди тўлақонли равишда овқатланмаслик, энг асосий микроэлемент ва витаминлар етишмаслиги муаммосини бошидан кечирмоқда. Ана шундай сабаблар тўғрисида 160 миллиондан ортиқ бола бўйининг ўсиши, жисмоний ва интеллектуал ривожланишига доир қамчиликлардан азият чекмоқда.

2008 йилда бошланган инқироз билан боғлиқ воқеалар борчанимизнинг эсимизда, ўшанда жаҳон микёсида нарх-наво кўтарилиб, озиқ-овқат таъминотида узилишлар юзасига келгани Осиё, Африка ва Лотин Америкасининг кўплаб давлатларида норозилик ва оммавий тартибсизликларга сабаб бўлган, бутун дунё-

да барқарорликка нисбатан жиддий хавф-хатарга айланган эди.

Ер юзи аҳолисининг тез кўпайиб бораётгани билан озиқ-овқат маҳсулотлари ишлаб чиқариш ҳажмининг ўсиш имкониятлари чеклангани ўртасидаги тафовут озиқ-овқат дастурини ҳал этиш масаласи йилдан-йилга кескинлашиб бораётганининг асосий сабаби экани ҳақида бугун ортиқча гапиришнинг ҳолати йўқ, деб ўйлайман.

Содда қилиб айтганда, озиқ-овқат маҳсулотлари ишлаб чиқариш ҳажмининг ўсиши аҳоли сони ва эҳтиёжларининг ўсишидан ортда қолмоқда.

Бу тафовут, аввало, озиқ-овқат маҳсулотларини жадал ишлаб чиқариш учун тегишли шaroитлар мавжуд бўлмаган мамлакат ва ҳудудларда қучуқлашиб бормоқда.

Бу ўринда гап, биринчи навбатда, атроф-муҳитнинг экологик жиҳатдан бузилиши ҳамон давом этаётгани, иқлим ўзгаришларининг олдиндан айтиб бўлмайдиган оқибатлари, тез-тез тақдорланаётган қургўчилик ва сув ресурслари тақчиллиги, жумладан, сўғиртиш учун ер ости сувларининг тўғиб бораётгани, ирригация, мелиорация ва ерларнинг унумдорлигини қайта тиклашга йўналтирилмаган инвестицияларнинг етарли эмаслиги ҳақида бормоқда.

Ерларнинг экологик жиҳатдан бузилиши кимёвий моддалар, минерал ўғит ва пестицидларни тинимсиз ишлатиш оқибатида янада кучаймоқда. Буларнинг қаторига урбанизация, яъни шаҳарлашув жараёнлари, аҳолининг қишлоқ-

лардан шаҳарларга кўчиши билан боғлиқ муаммолар ҳам қўшилмоқда. Натижада озиқ-овқат маҳсулотлари етиштириш учун экин майдонлари сезиларли даражада қисқариб кетмоқда.

Шунингдек, Хитой, Ҳиндистон каби Осиёнинг бир қатор мамлакатларида аҳоли даромадларининг жадал суръатлар билан кўпайиб, шунга мос равишда озиқ-овқат маҳсулотларини истеъмол қилиш ҳажми ортиб бораётганини ҳам эътибордан соқит қилиб бўлмайди. Озиқ-овқат маҳсулотларини «даладан дастурхонга» схемаси бўйича истеъмолчига етказиб беришда улкан йўқотишларга йўл қўйилмоқда. БМТнинг Озиқ-овқат ва қишлоқ хўжалиги ташкилоти маълумотларига кўра, ҳар йили дунё бўйича қарийб 1,3 миллиард тонна миқдоридидаги сарфмат 1 триллион долларлик озиқ-овқат маҳсулотлари шу тариқа бой берилди.

Объектив реал ҳолат ана шундай бўлиб, айниқса, бу муаммо ғоят кескин бўлиб турган минтақа ва ҳудудларда озиқ-овқат хавфсизлиги прогнози ва муаммолари ҳақида сўз бораганда, бу ҳақиқатни ҳисобга олиш керак.

Эътиборингизни яна бир муҳим масалага қаратмоқчиман: бу принципал муҳим масала бўлиб, уни инобатга олмасдан туриб, аҳолини озиқ-овқат билан тўлақонли таъминлаш муаммосини муҳокама қилишнинг ўзи мантиқсиз бўлур эди.

Озиқ-овқат маҳсулотларига бўлган меъёрдаги эҳтиёжни аниқлашда мутаносиб рацион асосида овқатланишни таъминлаш вазифа-

си фақат меъёрдаги калорияга эга бўлган ва ҳар кун истеъмол қилинадиган озиқ-овқат маҳсулотларидан иборат эмаслигини эътиборга олиш ўта муҳимдир.

Тўлақонли овқатланиш кўп жиҳатдан унинг таркибига, истеъмол қилинадиган озиқ-овқат маҳсулотларининг инсоннинг нормал ривожланиши ва фаолият юритиши, **унинг организмда тўғри модда алмашинуви, саломатлиқни мустаҳкамлаш, касалликларнинг олдини олиш, кексайиш жараёнини секинлаштириш ва умр-ни узайтириш** учун зарур бўладиган тўйимли ва сифатли моддалар билан керакли даражада таъминланишига боғлиқ.

Бу борада овқат билан бирга ўрнини ҳеч нарса босолмайдиган аминокислоталар, витаминлар, минерал моддалар, микроэлементлар ва организмда ўз-ўзидан ҳосил бўлмайдиган бошқа моддаларнинг ҳам истеъмол қилиниши инсон ҳаёти учун энг муҳим аҳамиятга эгадир.

Ана шу фойдали моддалар, витамин ва микроэлементлар катта миқдорда фақатгина сабзавотлар, мева ва узум таркибига бўлади ва уларнинг ўрнини бошқа ҳеч қандай маҳсулот боса олмайди.

Бошқача айтганда, инсон саломатлиги, унинг узоқ ва баракали умр кўриши тўғри ва мутаносиб рацион асосида овқатланишни таъминлаш билан ҳамбарчас боғлиқ экани, мева ва сабзавотлар унинг энг муҳим таркибий қисми бўлиши лозимлиги ҳеч кимга сир эмас.

(Давоми 2-,3-бетларда).

БМТнинг Озиқ-овқат ва қишлоқ хўжалиги ташкилоти бош директори Жозе Грациану да Силва нутқи

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов Жаҳон Олийлари!

Хонимлар ва жаноблар!

Авалло, Президент Ислом Каримов Жаҳон Олийлариغا Ўзбекистон Республикасининг озиқ-овқат дастурини муҳокама этишга бағишланган ушбу муҳим форумга тақдир этгани учун самимий миннатдорлик билдиришга руҳлат бергайсиз.

Жаҳон микёсида ишлаб чиқариш ҳажмини ошириш ва истеъмол бозорини ҳимоя қилишга қаратилган чора-тадбирларни кўзда тутадиган ҳар томонлама пухта озиқ-овқат стратегияларини қабул қилиш нақадор муҳим эканини кўрсатадиган кўплаб мисолларни келтириш мумкин. Бундай чора-тадбирлар Бирлашган Миллатлар Ташкилотининг Мингйиллик ривожланиш мақсадларидан биринчиси бўлиб, очликка қарши курашиш, хусусан, тўйиб овқатланиш даражасини кўпайтиришга қаратилган мақсадга эришган кўплаб мамлакатлар саъй-ҳаракатларининг асосини ташкил этади.

Шу муносабат билан, ишончим комилки, Ўзбекистон тўғри йўлдан бормоқда ва узининг шу йўлдаги саъй-ҳаракатларини давом эттириш учун жуда мустаҳкам асосга эга.

2000 йилларнинг бошларидан бугунги кунгача Ўзбекистон қишлоқ хўжалиги соҳасида ҳамда озиқ-овқат хавфсизлигини таъминлаш боросида улкан тараққиётга эришди. 2000 йилдан бошлаб қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқариши ва ҳосилдорлик муттасил ошириб келинаётгани бундай хайратланарли ютуқларнинг бош омилдир.

Мамлакатда бугунги етиштириш икки баробар, картошка ва сабзавот етиштириш уч баробар кўпайди. Мева етиштириш ҳам сезиларли равишда ортиб, узум етиштириш даражаси икки баробар ўсди. Умуман, Ўзбекистонда қишлоқ хўжалиги йилгига ўртача 6 фоизга ошиб бормоқда.

Бундай ижобий ўзгаришларга аграр тармоқни ислоҳ қилиш натижасида эри-

шилди. Бу ислохотлар пахта яккоҳимчилигига барҳам бериб, тўбдан диверсификация қилинган ишлаб чиқаришга ўтиш, фермерликни ривожлантириш ва қишлоқ инфратўзиммасини яхшилашни таъминлади.

Ўзбекистоннинг минтақавий ва халқаро бозорлардаги фаолиятини кенгайтиришга қаратилган саъй-ҳаракатларни ҳам қўйд этмоқчиман. Бундай интеграция ҳозирги глобаллашган дунёда жуда муҳимдир. Шу муносабат билан Ўзбекистонда озиқ-овқат маҳсулотлари ишлаб чиқариш, айниқса, мева ва сабзавотлар ҳажмининг ортиши бошқа мамлакатлардаги озиқ-овқат хавфсизлигини таъминлашга ҳам хизмат қилиши мумкин. БМТнинг Озиқ-овқат ва қишлоқ хўжалиги ташкилоти (ФАО) Ўзбекистоннинг ана шу мақсадга қаратилган, изчил амалга оширилаётган саъй-ҳаракатлари самарасини оширишга ҳисса қўшаётгани билан фахрланаман.

Бугунги анжуманда муҳокама этилаётган озиқ-овқат дастури Ўзбекистоннинг кейинги йилларда эришган ютуқларини мустаҳкамлашда муҳим аҳамиятга эга. Шунингдек, мамлакатнинг тараққиётга қаратилган саъй-ҳаракатлари самарадорлигининг ортишида ҳам алоҳида аҳамият касб этади.

Ўзбекистон ўз тараққиёти йўлида уч-royдинган таҳдидларни бартараф этиб, аҳолини озиқ-овқат билан таъминлаш ва экспорт ҳажмининг ошириш боросида катта ютуқларга эришди.

Жаҳон озиқ-овқат хавфсизлиги қўмитаси Ер мулкани масъулият билан бошқариш бўйича ихтиёрли тавсияларни тасдиқлади ва ҳозирги пайтда Қишлоқ хўжалигидаги масъулиятли инвестициялар таъминлирини муҳокама қилмоқда. Ушбу икки ҳужжат қишлоқ хўжалиги ва қишлоқ тараққиётга инвестициялар киритиш ва бу борада янада кенг қўламли саъй-ҳаракатларни таъминлаш бўйича фойдали тавсиялардан иборат бўлиб, пировардида

озиқ-овқат хавфсизлигини барқарор таъминлашга хизмат қилади.

Ўзбекистон доимо олдинга интилиб, ташкилотга аъзо мамлакатлар, жумладан, Ўзбекистон тасдиқлаган ўзгартирилган стратегик асос доирасида иш юритар экан, БМТнинг Озиқ-овқат ва қишлоқ хўжалиги ташкилоти бу борада Ўзбекистон билан ҳамкорликни давом эттиришга тайёр.

Фурсатдан фойдаланиб, Тошкентда БМТнинг Озиқ-овқат ва қишлоқ хўжалиги ташкилотининг ваколатхонаси очилишини қўллаб-қувватлагани учун Ўзбекистон раҳбариятига ўз миннатдорлигини билдиришга ижозат бергайсиз. Бу бизнинг узоқ муддатли ҳамкорлигимизни мустаҳкамлаб, кенг қўламли янги лойиҳаларни жорий этишга ёрдам беради.

Хонимлар ва жаноблар!

Глобаллашган дунёда озиқ-овқат хавфсизлиги ва барқарор тараққиёт йўлидаги таҳдидларни енгиш учун биз биргаликда иш олиб боришимиз лозим. Бугунги анжуман ушбу таҳдидлардан айримлари ҳақида тўхталиб ўтишга имкон яратганидан хурсандман.

Шуни таъкидлашни истардимки, гарчи жаҳонда умумий ҳисобда етарлики озиқ-овқат ишлаб чиқарилса-да, шу пайтгача бутун дунё бўйича 840 миллиондан ортиқ инсон очликдан азият чекмоқда. Бунинг асосий сабаби озиқ-овқат маҳсулотларини харид қилиш имконияти чекланганлигидир.

Хонимлар ва жаноблар!

Ўзбекистон шу пайтга қадар озиқ-овқат соҳасида кўп ишларни амалга оширишга эришди. Бу мамлакатнинг янада кўпроқ ишларни амалга ошириши учун салоҳияти етарли. Озиқ-овқат хавфсизлиги ва барқарор тараққиёт йўлидаги ишларда БМТнинг Озиқ-овқат ва қишлоқ хўжалиги ташкилоти Ўзбекистон билан ҳамкорлигини бундан кейин ҳам давом эттиришга тайёригини таъкидламоқчиман. Эътиборингиз учун раҳмат.

Озиқ-овқат мустақиллиги — фаровонлик, барқарорлик ва тараққиётнинг муҳим омили

Пойтахтимиздаги Симпозиумлар саройида 6 июнь кuni Президентимиз Ислом Каримов ташаббуси билан ташкил этилган «Ўзбекистонда озиқ-овқат дастурини амалга оширишнинг муҳим захиралари» мавзусида халқаро конференция бўлиб ўтди.

Форумда Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти, БМТнинг Озиқ-овқат ва қишлоқ хўжалиги ташкилоти, Халқаро қишлоқ хўжалигини ривожлантириш фон-

ди, Жаҳон банки, Осиё тараққиёт банки, Ислом тараққиёт банки каби нуфузли халқаро ташкилотлар ва молия институтлари вакиллари, дипломатик мис-

сия раҳбарлари, АҚШ, Хитой, Жанубий Корея, Япония, Буюк Британия, Франция, Германия, Австрия сингари қирқдан ортиқ мамлакатдан етакчи эксперт ва ишбилармонлар иштирок этди.

Халқаро форумнинг очилишида Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов нутқ сўзлади.

(Давоми 3-бетда).

ЎзА.

«ЁЗ — 2014»

«ЭНГ НАМУНАЛИ БЎЛИНМА»

Оромгоҳлар мавсумга шай

Жорий йилда Жиззах вилоятидаги 68 та ёзги оромгоҳда 9 минг 300 нафардан зиёд боланинг соғломлаштирилиши мўлжалланмоқда. Оромгоҳларнинг 14 таси шаҳар ташқарисиди, 54 таси мактаблар қошида ташкил этилаётир.

■ **Бек НАЗАР «Mahalla»**

Айни кунларда ушбу масканларда мавсумга тайёрларлик ишлари низоҳасига етказилмоқда. Вилоят ҳокимлигида ўтган семинарда оромгоҳларда амалга оширилган ишлар муҳокама қилиниб, бу борада ҳамкор ташкилотлар зиммасидаги мажбуриятлар таҳлил этилди. Хусусан, кам таъминланган, боқувчисини йўқотган оилалар фарзандларининг таътилни мароқли ўтказишларида «Маҳалла» хайрия жамоат фонди шаҳар, туман бўлинмалари, фуқаролар йиғинлари томонидан амалга оширилган ишларга эътибор қаратилди.

— «Соғлом бола йили» Давлат дастури доирасида эҳтиёжманд оилалар фарзандларининг имтиёзли дам олишларини таъминлашга

алоҳида эътибор қаратилмиш, — дейди «Маҳалла» хайрия жамоат фонди виллоят бўлими бошқаруви раиси ўринбасари Узоқбой Рискўлов. — Фонд бўлинмалари ҳамда фуқаролар йиғинлари кўмагида мазкур тоифадаги ўқувчилар рўйхати шакллантирилди. Бу йил ижтимоий ҳимояга муҳтож оилаларнинг 46 нафар фарзанди Фонд маблағлари ҳисобидан оромгоҳларда ҳордиқ чиқариши режалаштирилган. Бундан ташқари, ҳомийлар ҳисобидан 500 нафардан зиёд боланинг имтиёзли йўлланма билан таъминланиши мўлжалланаётир.

Шунингдек, «Маҳалла» хайрия жамоат фонди виллоят бўлими, касоба уюшма ташкилотлари бирлашмаси виллоят кенгаши, «Камолот» ЁИҲ ва бошқа тегишли ташкилотлар билан ҳамкорликда оромгоҳларда ўтказиладиган маданий-маърифий тадбирлар режаси ҳам ишлаб чиқилди.

Ўзбекистон «Маҳалла» хайрия жамоат фондининг «Энг намунали бўлинмаси» танловининг Қорақалпоғистон Республикаси, виллоятлар ва Тошкент шаҳар босқичлари қизғин паллага кирди.

■ **Толибжон НИЗОМОВ «Mahalla»**

Шу боис Вазирлар Маҳкамасининг 2014 йил 22 февралдаги «Фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органлари фаолиятининг самардорлигини янада ошириш чоратадбирлари тўғрисида»ги 37-сонли йиғилиш баёни ҳамда «Маҳалла» хайрия жамоат фонди республика бошқарувининг 2014 йилга мўлжалланган Иш режасида белгиланган ўстувор вазифалар ижросини таъминлаш мақсадида ташкил этилётган ушбу танловларнинг ҳолибларини аниқлашда ҳақмолар ҳайъатининг масъулиги ортган.

Танловда фуқаролар йиғинларини аниқ йўналиштирилган асосда аҳолини ижтимоий қўллаб-қувватлаш, хусусий тадбиркорлик ва оилавий бизнесни ривожлантириш марказига айлантириш, шунингдек, фуқаролар ўзини ўзи бошқариш органларининг давлат бошқаруви органлари фаолияти устидан жамоатчилик назоратини олиб бориш тизимидagi вазифаларини янада кенгайтиришда маҳаллаларга услубий-амалий жиҳатдан тизимли тарзда кўмаклашётган бўлинмалар фаолияти юқори баҳоланди.

Эшовога насиб этди.

— Аънавий тарзда ўтказиб келинаётган ушбу танлов маслаҳатчилар фаолиятини янада такомиллаштиришда муҳим тадбирлардан бирига айланди, — дейди Б.Омонова. — Кўрик-танловга тайёргарлик кўриш ва унда қатнашиш давомида фаолиятимизни такомиллаштириш бўйича билимларимизни бойитдик.

Навоний виллоятда фаолият юритаётган 300 нафар диний маърифат ва маънавий-ахлоқий тарбия масалалари бўйича маслаҳатчи ўтган йиллар давомида «Фуқаролар йиғинларининг энг намунали диний маърифат ва маънавий-ахлоқий тарбия масалалари бўйича маслаҳатчиси» кўрик-танловининг республика босқичларида иштирок этиб, фахрли ўринларни эгалладилар.

Айтиб ўтиш жоизки, танловнинг барча виллоят босқичларида 2004 йилдан буён самарали фаолият кўрсатиб келаётган бир гуруҳ диний маърифат ва маънавий-ахлоқий тарбия масалалари бўйича маслаҳатчиларга Фонд республика бошқарувининг фахрий ёрлик ҳамда эсдалик совғаларини топширди. Навоний виллояти маслаҳатчилари ҳам бундай рағбатдан баҳраманд бўлишди.

Самарқанд виллояти бўлими бошқаруви масъул котиби Абдусами Қўзибоев. — Шунингдек, бўлинма ҳамда фуқаролар йиғинлари томонидан амалдаги қонун ҳужжатлари ҳамда ҳамкор ташкилотлар билан тўзилган дастурлар ижросини таъминлаш бўйича белгиланган чора-тадбирлар, иш режалар ижроси самарадорлиги, маҳалла фаолларининг билим ва малакасини ошириш бўйича ўқув-семинарларини ташкил этишининг тизимли равишда амалга оширилаётгани ҳам кўриб чиқилди.

Тўртта шаҳар ва 14 та туман бўлинмаси орасидан намуналиларни аниқлаш ва уларнинг илғор тажрибаларини омдалаштиришда **Тошкент виллоятда** ўтказилган «Энг намунали бўлинма» танлови муҳим омил бўлиб хизмат қилди.

Виллоят ташкилий қўмитаси қарори билан дастлаб танлов иштирокчиларининг ҳужжатлари кўриб чиқилди. Фондининг Ангрен шаҳар бўлинмаси ўз фаолиятини Ўставада кўрсатилган меъёрлар асосида ташкил этгани ҳамда маданий-маърифий, миллий ва маънавий қадриятларни изчил тарғиб қилиш орқали ижтимоий-маънавий муҳит барқарорлигини таъминлашда ҳудуддаги фуқаролар йиғинларига ақидан кўмаклашгани ҳамда танлов низомида кўрсатилган бошқа шартларни пухта бажаргани учун ҳолибларини қўлга киритди. Иккинчи ўринга Зангиота тумани бўлинмаси, учинчи ўринга эса Қўрай тумани бўлинмаси лойиқ топилди.

— Ҳудудимизда 52 та фуқароларнинг ўзини ўзи бошқариш органи мавжуд, — дейди танлов ҳолиби, Фондининг Ангрен шаҳар бўлинмаси раиси Отабек Аноров. — Уларнинг барчаси компьютер жамланмаси ҳамда мебель жиҳозлари билан таъминланган. Танлов шартларида ҳам айнан ушбу жиҳотларга алоҳида эътибор қаратилди. Яъни бўлинмамиз томонидан ҳудуддаги фуқаролар йиғинларининг моддий-техник базасини мустақкамлаш бўйича чоратадбирларнинг тизимли равишда амалга оширилаётгани, асосий йўналишлар бўйича комиссиялар фаолиятини самарали йўлга қўйишдаги услубий-амалий кўмаклашувчи биринчи ўринга киритишимизда оқсодди.

Танлов иштирокчилари, шунингдек, «Соғлом бола йили» Давлат дастури ижросини таъминлаш юзасидан ҳудудда амалга оширилаётган чора-тадбирлар самарадорлиги, соҳага доир тегишли қонунлар ва ҳуқуқий-меъёрий ҳужжатлар ижросининг таъминланганлиги, фуқаролар йиғинларининг нодовлат нотижорат ташкилотлари ҳамда давлат ҳокимияти ва бошқаруви органлари билан ижтимоий шериклик механизмларини шакллантириш ва ривожлантиришда ҳамкорлик кўрсатиш бўйича олиб бораётган ишлари ҳақмолар ҳайъати аъзоларининг диққат марказида бўлди.

Танлов ҳолибларига диплом ҳамда бўлинманинг моддий-техник базасини мустақкамлаш мақсадида Низомида белгиланган мукофотлар топширилди.

кили Муяссар Қосимова муносиб кўрилди.

— Оилалар ҳамда таълим ва тиббиёт муассасалари билан ҳамкорликда амалга оширилган ишларимиз натижасида маҳалламизда сўнгги уч йилда аҳолининг репродуктив саломатлиги анча яхшиланди, эрта турмуш қуриш ва қориндошлар ўртасидаги никоҳларнинг олди олинди, — дейди танлов ҳолибаси С.Абдиева. — Маҳалламизда профилактик ҳисобда турувчи ёшлар, нотинч оилалар ва жиноятчилик ҳолатлари қайд этилгани йўқ. Хотин-қизлар бандлигини таъминлаш мақсадида 4 нафар аёлга, 3 нафар ботирувчи қизга кредит олишда амалий ёрдам бердик.

Наманган шаҳрида «Ёшлик» марказида танловнинг туман(шаҳар) босқичларида ҳолиб бўлган 12 нафар маслаҳатчи жам бўлди.

Мурасасиз кечган баҳсларда омад Янгиқўрғон тумани Навоний қишлоқ фуқаролар йиғини таркибидagi «Зорбдор» маҳалласининг диний маърифат ва маънавий-ахлоқий тарбия масалалари бўйича маслаҳатчиси Зойнобжон Жўроевага насиб этди.

Иккинчи ўринни Тўрақўрғон туманидаги «Титикон» маҳалласи вакили

Янги уйлар қурилади

Исроил Фаластин ҳудудида яна бир ярим мингта уй қурайдиган бўлди.

«The Haaretz» нашрининг хабарига кўра, мамлакат қурилиш вазирлиги мазкур йўналиш бўйича тендер танловини эълон қилган. Россияларнинг фикрича, бу қарор ХАМАС ҳаракати дас-

таги билан шакллантирилган Фаластин янги ҳукуматининг қасамёда келтирилганига жавобдир.

400 та уй Шарқий Қуддусда, қолгани эса Йордан дарёсининг ғарбий қирғоғида бунёд этилади.

Фаластин ҳудудида яҳудий массивларининг қурилиши 1967 йилдаги олти кунлик урушдан сўнг Исроил ҳукуматининг қўллаб-қувватлаши билан бошланган. Бироқ БМТ мазкур массивларнинг вужудга келишини ноқонуний ҳамда халқаро ҳуқуқ меъёрларига зид, деб ҳисоблайди.

Тураржой устига қулади

АҚШ ҳарбий ҳаво кучларига қарашли қирувчи самолёти Калифорния штатидаги тураржойлардан бирининг устига қулади.

«Associated Press»нинг хабарига кўра, «Harrier AV-8B» русумидаги ҳарбий уяқ Сан-Диего шаҳридан 120 километр

узоқда, Мексика чегараси яқинида ҳалокатга учраган.

Самолёт қулаган иншоотда ёнган келиб чиққан ва ёндош бинога ҳам ўт кетган. Ходиса оқибатида ҳеч ким жабранланмаган. Самолётни тарқ этишга улгурган учувчи шифохонага етказилган.

Бироқ учта уяга қатта зарар етган, 8 та уйда яшовчилар кўчирилган.

Бу қирувчи Мирамор ҳарбий-денгиз базасидан ҳавога кўтарилганди.

Полициячилар отишма қурбони

Канаданиннг Нью-Брансуик музофотида уч полициячи отишма қурбони бўлган, яна икки нафари оғир ахволда шифохонага етказилган.

«Associated Press»нинг хабар беришича, отишмани Монктон шаҳрида яшовчи 24 ёшли Жастин Бурк исмли шахс келтириб чиқарган. Гуманитариянинг иккита миттқ тулган сурати полиция идораси томонидан твиттер тармони ёрдамида тарқатилган.

Ҳуққни муҳофиза қилувчи идоралар ҳодимлари жиноятчини тез орада қўлга олишди.

■ **Интернет материаллари асосида Муниса РАҲИМБЕРДИЕВА тайёрлади.**

КЎРИК-ТАНЛОВ

Мурасасиз баҳслар якуни: ғолиблик — изланган ва интилганники

Билим, тажриба ва маҳорат. Фуқаролар йиғинларининг диний маърифат ва маънавий-ахлоқий тарбия масалалари бўйича маслаҳатчилари фаолиятида ушбу уч омилнинг уйғунлашуви натижасида маҳаллаларда ижтимоий-маънавий муҳит барқарорлиги таъминланиб, фуқароларнинг тиббий-маданияти юксалмоқда, аҳолининг репродуктив саломатлиги мустақкамланиб, ёшларимизни миллий қадриятларга ҳурмат руҳида тарбиялашга эришилмоқда.

Буни «Фуқаролар йиғинларининг энг намунали диний маърифат ва маънавий-ахлоқий тарбия масалалари бўйича маслаҳатчиси» кўрик-танловининг виллоят босқичларида қатнашган маслаҳатчилар чиқишларида ҳам аққол кўриш мумкин.

Кўрик-танловнинг **Жиззах виллояти** босқичи юқори савияда ташкил этилди. Айни пайтда виллоятда мавжуд 306 та фуқаролар йиғинида 250 нафар диний маърифат ва маънавий-ахлоқий тарбия масалалари бўйича маслаҳатчи фаолият юритяпти. Танловнинг туман(шаҳар) босқичларида маслаҳатчиларнинг барчаси иштирок этиб, улардан 13 нафари виллоят босқичида қатнашиш ҳуқуқини қўлга киритганди.

Танловнинг виллоят босқичи ана шу ғолибларнинг фаолиятини акс

этирувчи кўргазмалар билан бошланди. Маҳаллада ташкил этилган халқ хунарамандчилиги, оилавий тадбиркорлик, хотин-қизларнинг чеворлик маҳоратларини акс эттирган буюмлар, фотоальбомлар, плакатлар, стендлар тадбир иштирокчиларида қатна қизиқиш уйғотди.

Мурасасиз ўтган баҳсларда Мирзачўл туманидаги Мирзадала шаҳарча фуқаролар йиғинининг диний маърифат ва маънавий-ахлоқий тарбия масалалари бўйича маслаҳатчиси Барфи Омоновага омад қулиб қолди: у танловда биринчи ўринни қўлга киритди. Иккинчи ўрин Форш тумани Оқтепа қишлоқ фуқаролар йиғини маслаҳатчиси Махбуба Зорпуллаевага, учинчи ўрин Пахтакор тумани Чаманзор қишлоқ фуқаролар йиғини вакили Бувнисо

Эшовога насиб этди.

— Аънавий тарзда ўтказиб келинаётган ушбу танлов маслаҳатчилар фаолиятини янада такомиллаштиришда муҳим тадбирлардан бирига айланди, — дейди Б.Омонова. — Кўрик-танловга тайёргарлик кўриш ва унда қатнашиш давомида фаолиятимизни такомиллаштириш бўйича билимларимизни бойитдик.

Навоний виллоятда фаолият юритаётган 300 нафар диний маърифат ва маънавий-ахлоқий тарбия масалалари бўйича маслаҳатчи ўтган йиллар давомида «Фуқаролар йиғинларининг энг намунали диний маърифат ва маънавий-ахлоқий тарбия масалалари бўйича маслаҳатчиси» кўрик-танловининг республика босқичларида иштирок этиб, фахрли ўринларни эгалладилар.

Айтиб ўтиш жоизки, танловнинг барча виллоят босқичларида 2004 йилдан буён самарали фаолият кўрсатиб келаётган бир гуруҳ диний маърифат ва маънавий-ахлоқий тарбия масалалари бўйича маслаҳатчиларга Фонд республика бошқарувининг фахрий ёрлик ҳамда эсдалик совғаларини топширди. Навоний виллояти маслаҳатчилари ҳам бундай рағбатдан баҳраманд бўлишди.

Танловнинг туман ва шаҳар босқичларида ғолибликни қўлга киритган 10 нафар маслаҳатчи тажриба ва маҳорат борасида ўзаро куч синошди.

Танлов Низомига кўра, биринчи шартда ҳайъат аъзолари иштирокчиларнинг фаолиятига доир ҳужжатлар билан ишлаш борасидаги билими ҳамда ташкил этган кўргазмасини баҳоладилар. Иккинчи шартда иштирокчиларнинг сўнгги уч йилда амалга оширган ишлари слайдлар орқали намойиш этилди. Фондининг республика бошқаруви ҳамда ҳамкор ташкилотлар томонидан тайёрланган тезкор саволлар маслаҳатчиларнинг учинчи шарт бўйича билимларини синовдан ўтказди.

Фооллик, билим ва малака синови бўлган танловда Навбахор туманидаги «Навқар» маҳалла фуқаролар йиғинининг диний маърифат ва маънавий-ахлоқий тарбия масалалари бўйича маслаҳатчиси Соҳиба Абдиева ғолиб деб топилди ҳамда танловнинг республика босқичида иштирок этиш ҳуқуқини қўлга киритди. Иккинчи ўринга Қизилтепа туманидаги «Хадқориев» маҳалласи маслаҳатчиси Зухра Шабонова, учинчи ўринга эса Нуротадаги «Турко» маҳалла фуқаролар йиғини ва-

Иқболхон Раҳмонова қўлга киритган бўлса, учинчи ўринга Норин тумани «Қоратери» маҳалласи вакили Шохидда Тўрғунова лойиқ топилди.

Таъкидлаш жоизки, танлов нафақат ғолибларни аниқлаш, айни пайтда оилалар тинчлиги ва ижтимоий-маънавий муҳит барқарорлигини таъминлаш, миллий қадриятларимизни кенг тарғиб этиш, аҳолига «Соғлом она — соғлом бола» маҳалласининг диний маърифат ва маънавий-ахлоқий тарбия масалалари бўйича маслаҳатчиси кўрик-танловнинг виллоят босқичлари ақунланди. Уларда ғолиб бўлган маслаҳатчилар танловнинг республика босқичига тайёргарликни бошлаб юбордилар.

■ **Мухбирларимиз хабарлари асосида тайёрланди.**

Муассис: Ўзбекистон «Маҳалла» хайрия жамоат фонди республика бошқаруви

Mahalla

ижтимоий-сиёсий, иқтисодий, маданий, маърифий газета

Ўзбекистон Республикаси Матбуот ва ахборот агентлигида 2013 йил 12 апрелда 0019 рақами билан қайта рўйхатга олинган.

Бош муҳаррир
Бахтиёр АБДУСАТТОВ

Телефонлар:

Қабулхона: 233-39-89, Котибият: 233-44-25, Фуқаролик жамияти институтлари билан ишлаш бўлими: 199-84-32, Иқтисодиёт ва ҳуқуқ бўлими: 199-83-46, Маънавият ва спорт бўлими: 199-84-23, Факс: 233-10-73

Нашр кўрсаткичи: 148

24732 нусхада чоп этилди. Буюртма S-106

Газета таҳририят компьютер марказида саҳифаланди, офсет усулида босилди. Формати — А-2, 4 босма табоқ.

Саҳифаловчи: Л.Мейликлов
Мусаҳҳиҳ: Н.Азимова
Навбатчи: М.Латипова
Нашр навбатчиси: Н.Ҳайдаров

Таҳририят манзили:
Тошкент шаҳри, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.
Индекс: 100083

«Ўзбекистон» НМИУ босмахонасида чоп этилди.
Босмахона манзили:
Тошкент шаҳри, Навоний кўчаси, 30-уй.

Топшириш вақти — 21.⁰⁰

Топширилди — 21.⁰⁰

Президент Ислом Каримовнинг «Ўзбекистонда озиқ-овқат дастурини амалга оширишнинг муҳим заҳиралари» мавзусидаги халқаро конференциянинг очилиш маросимидаги нутқи

(Давоми. Бошланиши 1-бетда).

Жаҳон соғлиқни сақлаш ташкилоти маълумотлари шундан далолат беради-ки, бугунги кунда ривожланаётган мамлакатларда бир киши учун тавсия этилган кундалик 400 грамм ўрнига жуда кам миқдорда — бор-йўғи 150-200 грамм мева ва сабзавот истеъмол қилинмоқда.

Халқаро диетологларнинг тавсиясига кўра, инсон истеъмол қиладиган озиқ-овқатнинг қамида 50 фоизини мева ва сабзавотлар ташкил этиши зарур.

Хурматли конференция иштирокчилари! Юқорида боён қилинган фикрларни умумлаштирган ҳолда, **биз мазкур форумнинг мақсад ва вазифаларини сиз, анжуман қатнашчиларини Ўзбекистонда сабзавот, мева ва узум етиштириш бўйича тўлланган катта тажриба ва салоҳият билан, уларнинг дунё селекциясида ўхшаши бўлганган жуда бой, хилма-хил навлари, бетакрор сифати билан таништириш, озиқ-овқат соҳасидаги мавжуд муаммоларни ечишда ва глобал озиқ-овқат дастурини ҳаётга татбиқ этишда Ўзбекистоннинг қўшаётган ҳиссасини ошириш имкониятларини муҳокама этишдан иборат деб биламиз.**

Барчамизга яхши маълумки, мамлакатда етиштириладиган озиқ-овқат экинларининг аҳоли, истиқболи ва турлари, улардан олинадиган ҳосилнинг мазоли таъми ва фойдали хусусиятлари, уларнинг миллий иқтисодиёт ва экспортда тутадиган ўрни, биринчи навбатда, шу давлатнинг географик жойлашуви, унинг tuppoқ-иклим шароитига ва албатта шаклланган деҳқончилик маданияти ва совиясига, керак бўлса, муайян маҳсулотни етиштириш маҳоратига, бундай маҳсулотларнинг маҳаллий ва хорижий бозорларда нечоғлиқ харидордир бўлишига боғлиқ.

Ҳақиқатан ҳам, Ўзбекистоннинг ноёб tuppoқ-иклим шароити, мамлакатимизда қуёшлиг кунлар бир йилда ўртача 320 кун бўлиши, барча тўрт фаслнинг изчил алмашувини кенг турдаги юқори сифатли мева ва сабзавотларнинг асосий навларини етиштириш учун қўлай имкониятлар яратди.

Мамлакатимиз қишлоқ хўжалиги мавсумининг ўзига хос хусусияти шундаки, бу мавсум янги қўкатлар табиий шароитда етилادиган март ойининг дастлабки кунларидан бошланиб, бутун йил мобойинда, бозорларга узум, қовун, хурмо ва беҳининг кечки навлари етказиб бериладиган декабрь ойининг бошига қадар давом этади. Бу эса Ўзбекистонни мева-сабзавот ва полиз маҳсулотлари билан деярли йил давомида барқарор таъминлайдиган ишончли базога эга бўлган мамлакатга айлантиради.

Сиз, муҳтарам меҳмонларга яна бир сирни айтмоқчиман. **Жаҳонда қамдан қам учрайдиган табиий ва tuppoқ-иклим шароитларининг уйғунлиги тўғрйли дунёдаги энг мазали ва энг фойдали мева-сабзавотлар фақат бизнинг минтақамизда етиштирилиши мумкин.**

Чиндан ҳам, бизнинг меваларимиздан татиб кўрган ҳар қандай одам, ўйлайманки, менинг фикримга қўшилади. Барчамиз ҳам ўз юртимизда етиштириладиган мева-сабзавотларни хуш кўрагимиз, албатта. Бироқ, дунёнинг ҳар бир гўшасида ҳам шундай қўлай об-ҳаво, иқлим, tuppoқ шароитлари мавжуд эмас. Бундан ташқари, бу борада олимлор ҳозиргача аниқ таърифлаб бера олмайдиган қўпгина бошқа бир-бирига боғлиқ омиллар ҳам борки, уларнинг ҳар қайсиси ўзгача таъсирга эга. Бу маҳсулотлар фойдали микроэлементларга жуда бой ва қадимда Ибн Сино турли касаликларни даволаш учун айнан мева ва сабзавотлардан фойдаланган, чунки у замонларда қимёвий дори-дармонлар мавжуд бўлмаган, беморлар табиий воситалор ёрдамида даволанган. Бу эса энг аввало сабзавот, мева, турли гиёҳ ва ўсимликлардир. Бугунги кунда ҳам қишлоқларимиздаги халқ табиблари бундай воситалардан қандай фойдаланиш, баъзи бир хасталикларни қай ўсусда даволашни яхши биладилар. Мен сизларни бизнинг мева-сабзавотларимизни татиб кўришга таклиф қилар эканман, авваломбор, уларнинг ана шу хусусиятларини назорда тутаман.

Экспертларнинг маълумотларига кўра, бизнинг шароитимизда етиштирилган мева-сабзавотлар бетабо истеъмол хусусиятлари, яъни таркибида табиий шаклар, амино ва органик кислоталар, саломатлик учун энг муҳим бўлган микроэлементлар ва озиқ-овқат рақшонидида ўрнини алмаштириб бўлмайдиган турли биологик моддаларга бойлиги билан бошқа минтакаларда етиштирилган ана шундай маҳсулотлардан сезиларли равишда юқори туради.

Ўзбекистонда етиштириладиган мева ва сабзавотларнинг фақат уларга хос бўлган хусусиятлари ва тўйимлилик даражаси ҳақида гапирганда, шунч қойд этиш керакки, мамлакатимиз селекционерлари сабзавот, полиз экинлари ва картошка-

нинг 170 дан ортиқ навини, мева ва резавор экинлар ва узумнинг 175 та янги навини яратдилор.

Ўзбекистон қадимдан ўзининг ўрик, шафтоли, олхўри, нок, гилос, анжир, анор, беҳи, узум, помидор, бодринг, пиёз, саримсоқ пиёз ва бошқа қўллаб мева ва сабзавотлари, бекиёс мазаси ва хушбўй хиди билан ажралиб турадиган қовунлари билан маълуму машҳурдир.

Ўзбекистонда шаклланган қўп асрлик анъанавий сабзавотчилик ва боғдорчилик маданияти азалдан маҳаллий ўғитлардан фойдаланишни кўзда тутадиган биологик деҳқончилик принципларига асосланган. Бу генларни модификация қилиш технологияларини қўллагасдан, жуда мазали таъмига ва истеъмол хусусиятларига эга бўлган экологик тоза мева ва сабзавотлар етиштириш имконини беради.

Айни масалага алоҳида тўхталиб ўтиш мумкин, лекин бу мавзу дунёда ончагина долзарб бўлиб, шу ҳақда турли, баъзан ҳатто қарамо-қарши фикрлар ҳам мавжуд. Менинг назаримда, генларни модификация қилиш технологиялари, умуман олганда, яхши ниятда юзага келган, яъни ҳосилдорлик ҳажмини оширишга қаратилган. Лекин бундай технологиялар инсон саломатлигига зиён етказмаётгани, ўн ёки йигирма йилдан кейин салбий оқибатларни келтириб чиқармаслиги аниқ исботланмагунга қадар, мен бу масала билан ҳозир фаол шуғулланаётганларга бу ишларга жуда берилиб кетмаслигини тавсия қилган бўлардим. Бунда, ўйлашмича, энг аввало тижорат, ҳатто эгоистик мақсадлар қўпичча устунлик қилади. Менинг шахсий фикрим шукки, бу масала устида ҳар томонлама чуқур ўйлаб кўриш лозим.

Биз минерал ўғитлар, пестицидлар ва шу каби воситаларнинг ўрнига доимо қўллаб келётган ва биз учун устувор бўлган органик ўғитлардан фойдаланишни афзал деб биламиз. Бошқа қимёвий воситалар қишлоқ хўжалиги зарорқурчаларига қарши курашишда ишлатилиши мумкин. Лекин улардан стимулятор, яъни экинни тез ривожлантирадиган восита сифатида фойдаланиш умуман мумкин эмас, чунки бу борада энг яхши, синалган восита — бу органик ўғитлардир.

Шунинг учун ҳам саховатли Ўзбек заминда етиштириладиган мева ва сабзавотлар юқори нуфузга эга бўлган ҳақиқий брендага — товар белгисига айланиб, бу маҳсулотларни сотиб оладиган мамлакатларда улар юксак рақобатдошлиги билан ажралиб туради.

Мустақил тараққиётимизнинг ўтган қисқа даврида Ўзбекистонда амалга оширилган улкан ислохотлар қишлоқ хўжалигини тубдан диверсификация қилиш ва аҳолиимизни асосий озиқ-овқат маҳсулотлари билан тўлиқ таъминлаш, уларни катта миқдорда экспорт қилишни йўлга қўйиш имконини берди.

Ўтган асрнинг 90-йиллари бошида собиқ Совет Иттифоқи таркибида бўлган мамлакатимиз қишлоқ хўжалиги фақат бита экин — бутунлай пахта топаси етиштиришга йўналтирилгани ва биз ушбу маҳсулот билан бутун социалистик лагерни деярли тўла таъминлаганимиз эътиборга олинадиган бўлса, юқорида қайд этилган муваффақиятлар ноқадор муҳим экани яққол аён бўлади.

1990-йилларда экин майдонларимизнинг қарийб 90 фоизига қадар пахта экилгани ҳеч кимга сир эмас. Шу боис деярли ҳеч қандай алмашлаб экиш деган норса бўлган эмас. Tuppoқ қучқисланиб бораверган, фақат бита мақсадда бешафқат ишлатилган.

Ушанда собиқ марказда «меҳнат тақсимоти» деган принцип ҳукмрон эди. Яъни, собиқ республикалардан қай бири гўшт, яна бири бугдой, яна қимдир бошқа товарларни иқтисодий оғир шароитда энг қимматли, ноёб молга айланиб қоладиган маҳсулотларни ишлаб чиқардиган. Бизнинг чекимизга эса, пахта етиштириш тушган бўлиб, унинг ҳажми йилдан-йилга ортиб борарди. Лекин, афсуски, бизга вазда қилинган озиқ-овқат маҳсулотлари белгиланган миқдор ва муддатда етиб келмасди.

Уша пайтларда биз Ўзбекистонда етиштирилаётган қарийб 6 миллион тонна пахтанинг атиги 8-10 фоизини ўзимизда қайта ишлардик, қолган қисми эса бошқа давлатларда қайта ишланарди. Натижада асосий фойда пахта хомашёсини қайта ишлаган мамлакатларга келиб тушарди.

Агар шу нуктаи назардан қарайдиган бўлсак, ўша даврда Ўзбекистонни озиқ-овқат билан тўла таъминлаш тўғрисида ҳеч қандай гап ҳам бўлиши мумкин эмас эди. Шу собобли биз асосий озиқ-овқат товарлар, жумладан, бугдой, ёрма, гўшт ва сўт маҳсулотлари, туҳум ва шакларнинг асосий қисмини четдан олиб келишга мажбур эдик.

Совет даврида пахта якяхоқимлиги ва қишлоқ хўжалигини бирёқлама ривожлантириш натижасида унумдор ерлар ва ожайиб табиий-иклим шароитига эга бўлган Ўзбекистонда аҳоли жон бошига гўшт ва сўт маҳсулотлари, галла ва ҳатто

мева-сабзавот ва картошка истеъмол қилиш собиқ Иттифоқнинг бошқа республикаларига қараганда икки баробар қамойиб кетган эди.

Бу борада қўрилган чора-тадбирлар тўғрйли биз гўза экиладиган майдонларни икки баробар қисқартирдик ва пахта етиштиришни 6 миллион тоннадан 3 миллион тоннадан сал кўпроқ бўлган даражага қамойитрдик. Пахтадан бўшаган ерларни озиқ-овқат экинлари учун ажратиб бердик.

Мамлакатимизда қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришини ислох қилишнинг асосий негизини кенг қўллами институционал ўзгаришлор ташкил этди, уларнинг мазмун-моҳияти мазмунрий ва режали-тақсимот тизимидан воз кечиш ва бозор муносабатларига ўтишдан иборат эди.

Қишлоқ хўжалиги ерлари янгитдан ташкил этилган хусусий фермер хўжаликларига ижара асосида ер участкалари ажрати орқали, давлат томонидан зарур имтиёз ва преференциялар яратиш йўли билан берилди. Хусусан, фермерлар содда-лаштирилган солиқ солиш тизимидан фойдаланмоқда — улар фақат бита солиқ, яъни яғона ер солиғини тўлашмоқда. Фермерлар учун ажратиладиган кредитлар ставкеси 5 фоиздан ошмайди.

Фермер хўжалиқларига барча турдаги зарур хизматлар кўрсатадиган ишончли бозор инфратузилмасининг ташкил этилгани қишлоқ хўжалиги самарадорлигини оширишда муҳим роль ўйнамоқда. Айни пайтда қишлоқ жойларда 1,5 мингдан зиёд минибанк, қарийб 2 мингта машина-трактор парки, ёқилиги ва минерал ўғит сотиш бўйича 2,5 мингга яқин пункт хизмат кўрсатмоқда. Бундан ташқари, 1,5 мингта сувдан фойдаланувчйлар уюшмаси, 350 дан ортиқ консалтинг марказлари ташкил этилди.

Қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқарувчиларини замонавий техника билан таъминлаш учун Германиянинг «Клаас» ва «Лемкен» компаниялари билан ҳамкорликда мамлакатимизда энг замонавий тракторлар, галла ўрадиган комбайнлар, плуг ва бошқа тиркама ускуналар ишлаб чиқариломоқда.

Ўзбекистоннинг қўллаб минтакалари қисқа муддатда жаҳон бозорида харидоригр бўлган мева ва сабзавот маҳсулотлари етиштирадиган ва экспорт қиладиган худудларга айланди. Юртимизда юқори ҳосил берадиган интенсив болзор ташкил қилинди, томчиллатиб сугуриси тизими жорий этилди. Фақатгина ўтган йили узумчилики янада ривожлантириш бўйича қабул қилинган дастурда тоқзорларни 1,3 баробар қўпайтириш кўзда тутилган.

Истиқлол йилларида, яъни ўтган 22 йил давомида қишлоқ хўжалигида амалга оширилган туб ислохотлор натижасида галла етиштириш ҳажми 1 миллион тоннадан 7,8 миллион тоннага етди ва Ўзбекистон галла экспорт қиладиган мамлакатлар қаторидан жой эгаллади.

Аваллари биз аҳолиимизни боқиш учун 5 миллион тонна бугдойни четдан сотиб олишга мажбур эдик. Эндиликда эса биз галла мустақиллигига эришибгина қолмасдан, жуда сифатли бугдойни қўшни давлатларга экспорт қилишга ҳам муваффақ бўлмоқдамиз.

Қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари ишлаб чиқариси ҳажми 2 баробардан зиёд ошди. Бу мамлакатимиз аҳолисининг қарийб 10 миллион кишига ёки 30 фоиздан ортиқ қўлайишига қарамасдан, жон бошига тўғри келадиган гўшт истеъмолини 1,3 баробар, сўт ва сўт маҳсулотларини 1,6 қарра, картошкани 1,7 баробар, сабзавотларни 2 мартадан зиёд, мевалорни қарийб 4 баробар ошириш имконини берди.

Мамлакатимизда ҳар йили 16 миллион тоннага яқин мева ва сабзавот етиштирилимоқда. Аҳоли жон бошига қарийб 300 килограмм сабзавот, 75 килограмм картошка ва 44 килограмм узум тўғри келмоқда. Бу оптимал, яъни қабул деб ҳисобланадиган истеъмол меъёридан уч баробар кўпдир.

Ўзбекистонда амалга оширилаётган Озиқ-овқат дастури аҳолининг тўлақонли ва муаносиб рақшон асосида овқатланишни таъминлашдек муҳим вазифани ҳал этиш имконини берди.

Истеъмол қилинадиган овқатнинг таркиби ва рақшонли яхшилаш бошқа омиллар билан бирга аҳоли, аввало, болалар саломатлигини тубдан яхшилашга ижобий таъсир кўрсатади.

Масалан, сўнгги 10 йилда вазни тиббиётда кўзда тутилган меъёрдан кам бўлган болалар сон икки баробардан зиёд (4 фоиздан 1,8 фоизга) қисқарди, уларнинг бўйи ўртача 3 сантиметрга ўсди, бизнинг минтақамизга хос бўлган жиддий касалик, яъни хотин-қизларда қамқонлик даражаси 2,5 марта пасайди.

Мустақиллик йилларида Ўзбекистон аҳолисининг ўртача умр кўриши 7,5 йилга (66 ёшдан 73,5 ёшга), хотин-қизларнинг ўртача умр кўриши эса 75 ёшга ўсайганига алоҳида таъкидлашни истардим.

Бугунги кунда дунёда қамдан-қам дав-

латлар бундай кўрсаткичларга эришган.

Биз бундай ютуқларга ниманинг ҳисобидан эришдик?

Биз аввало шу йўлда ўз олдимизга қўйган мақсадларимиз сари интилдик ва муайян натижаларни қўлга киритдик.

Бу борада энг асосий омил нима бўлди, деган саволга мен, энг асосий, ҳал қилувчи омил — бу бизнинг меҳнатқаш, морд ва олижаноб халқимиз, деб жавоб берган бўлардим. Ўзбек халқининг нақадар меҳнатқашлиги, меҳмондўстлиги ва бағрикентлиги барчага, узок-узок ўлкаларда ҳам яхши маълум.

Биз мустақилликка эришганимиздан кейин собиқ Иттифок таркибида бўлган қўпгина республикалар бошқа давлатлор ўн йиллар, балки юз йиллар давомида эришган ютуқ ва марраларга бир зумда эришмоқчи бўлишди. Биз бунинг уйдасидан чиқиш учун барча имкониятларимизни ишга соламиз, ҳаммадан ўзиб кетамиз, деган баландпарвоз галлар айтилди, турли режалар, ҳисоботлар тузилди, улар ҳақида дунёга жар солиндик. Кейин маълум бўлдики, шошма-шошарлик билан узокқа бориб бўлмас экан.

Бу ҳақда гапиршндан мақсад шукки, биз осонлик билан эришиб бўлмайдиган марраларга шоша-пиша югурмадик, пухта ўйлаб, узокни қўлаб иш олиб бордик, шунинг учун ҳам бизнинг тараққиёт йўлимиз дунёда ислохотларнинг кўзбек моделиз деб тан олинди.

Одатда бир иқтисодий тизимдан бошқасига ўтилар экан, йиллар давомида ҳал этишга тўғри келадиган муаммолар пайдо бўлади. Бир сиёсий тузумдан бошқасига ўтиш учун энг муҳими одамларнинг онгини, тафаккурини ўзгартириш лозим. Бу ишни амалга оширмасдан туриб маъмурий-буйруқбозлик, субъектив, волонтиаристик сиёсатга асосланган режали-тақсимот тизимидан бозор иқтисодиётига асло ўтиб бўлмайди.

Мен собиқ мустабид тузум даврида Ўзбекистон Давлат план қўмитасида ишлаганман, кейин молия вазирни бўлганман, шунинг учун режали-тақсимот тизимини ичичидан биладиган инсонман.

Шунинг учун ҳам ўша замонларга қайтишни хоҳлаб, ўтмишни қўмсаш қайфияти билан юрган ҳар қандай одам билан бахслашишга тайёрман. Такрор айтман, мен бу жароёнларни ичидан биланман, шунинг учун режали-тақсимот тизими нима сабабдан ўзини оқламаслиги менга жуда яхши ёён.

Масаланинг маъно-моҳияти шундаки, биз мустақил тараққиёт йўлида ўзимиз учун қабул бўлган моделини жорий этдик. Бу модель 5 та тамойилга асосланди.

Биринчиси — иқтисодиётни мафқурадан тўлиқ холи қилиш, унинг сиёсатдан устунлигини таъминлаш. Биз энди илгиригидек мафқуравий тизимда ашай олмас эдик, яъни биронта давлатга қандайдир мафқуравий ёрликлор босилгани сабабли у билан иқтисодий ҳамкорлик қилмаслик йўлидан боровлмас эдик.

Иқтисодиётни ҳеч қандай мафқура билан бўғиш, жиловлаш мумкин эмас. Бизнинг халқимизда, оқ одам мусикани қорни билан тинглайди, деган гап бор. Яъни, турмуш даражаси паст, оддий эhti-ёлларини ҳам қондира олмайдиган одамни ҳеч қандай мафқура билан тўйдириб бўлмайди.

Иккинчи тамойил — давлатнинг бош ислохотчи вазифасини бажариши.

Учинчи тамойил — қонун олдида ҳамманинг тенглиги, яъни бу қонун устуворлиги принциплари.

Тўртинчи тамойил — бу қучли ижтимоий сиёсат юритиш. Мамлакатимиз аҳолисининг 60 фоизини ёшлар ташкил қилишни инобатга оладиган бўлсак, қучли ижтимоий сиёсатни таъминламасликка бизнинг ҳаққимиз йўқ.

Ва нихоят, бешинчи тамойил, биз ислохотларни босқичма-босқич ва изчил равишда амалга ошириш йўлини тоналдик. Бу нимои онглатади? Бу шуни онглатадики, ўз олдимизга қўйган мақсадга, худди отчопардаги пойгада бўлгани каби, бирдиганга эмас, энг аввало тегишли ҳуқуқий пойдевор яратиб, малакали ва етуқ кадрларни тайёрлаб, тинимсиз интилиб, машаққатли меҳнат орқалигина эришиш мумкин. Биз айни шундай йўлни танлаганимиз.

Бизнинг одамларимиз, ёшларимизга бир қаранг, уларнинг қўзлари қандай ёниб, порлаб турибди. Улар бугун бошқалар эплай олмайдиган вазифаларни амалга оширишга қодир. Чунки улар ўзида мавжуд бўлган қатна салоҳиятини рўёбга чиқариш, намоён қилиш истаги билан яшамоқда.

Мен буни ёшлар табиясидаги энг муҳим масала деб биламан. Ёшларга ўз имконияти, қобилияти, қуч-қувватини рўёбга чиқариси учун имкон берилган тақдирдагина ҳаият албатта ўзининг барча мақсад-муддоларига эришад.

Бу ҳақда гапирганда, халқимиз ўрта-сида кенг торқалиб, машҳур бўлиб кетган иккита шиорини эслаш ўринлидир.

Биринчи шиор — «Янги уй қўрмасдан туриб, эскисини бўзмаг» деган муҳим

ҳаётий принципини ифода этади. Яъни, янги ҳаёт, янги ҳаият қуришда аввалги ҳаёт тажрибасидан ҳам фойдали жиҳатларни албатта олиш керак бўлади.

Иккинчи шиор эса «Ислохот — ислохот учун эмас, аввало инсон учун, унинг манфаатлари учун» деган сўзларда муҳассам толган.

Чиндан ҳам, ислохот инсон манфаатларига хизмат қилсагина, одамлар бу ислохотларнинг барчаси нима учун зарурлиги, ўзини оқламаган эски мафқуравий тизимдан эркин бозор иқтисодиётига асосланган демократик тизимга ўтишининг мазмун-моҳияти нимадан иборат эканини тушуниб етади.

Биз кенг қўллами ислохотлар йўлида бугун нималарга эришганимиз ҳақида яққол тасаввур берадиган иккитагина рақамни келтираман ва ўйлайманки, шунинг ўзи сизларга етарли бўлади.

Жаҳон миқёсида 2008 йилдан бошлаб бугунги кунга қадар давом этаётган молиявий-иқтисодий инкирозга қарамасдан, Ўзбекистонда кейинги 9 йилда дунёдаги санокли давлатлар қаторида ялли ички маҳсулотнинг ўсиш суръатлари қамиди 8 фоизни ташкил этиб келмоқда.

Шуни ҳам таъкидламоқчиманки, давлатимизнинг қарзи ялли ички маҳсулотимизга нисбатан 11 фоиздан ошмайди, олтин-валюта заҳираларимиз йилдан-йилга қўпайиб бормоқда.

Бундай мисолларни яна қўллаб келтириш мумкин. Масалан, бизда бюджет дефицити йўқ, аксинча, унинг профицит билан бажарилаётганини кузатишмоқда ва биз ҳар йили ижтимоий соҳа ривожини учун йўналтирилаётган маблағлар улушини қандай равишда ошириб боряймиз. Аниқроқ айтганда, бу соҳага давлат бюджети харажатларининг қарийб 60 фоизини, жумладан, таълим тизимига — 34 фоиз, солиқни сақлаш соҳасига — 15 фоиз бюджет маблағларини йўналтирляймиз. Ана шу рақамларнинг ўзиёқ бугунги Ўзбекистоннинг тараққиёт суръатларини яққол ифода этади.

Бугун биз Озиқ-овқат дастури тўғрисида сўз юрятьимиз, лекин миллий тараққиёт ҳақида сўз борганда, фокат шу дастур билан чекланиб қолиш мумкин эмас. Чўнки Озиқ-овқат дастури бутун мамлакат иқтисодиёти доирасидан ташқарида ривожлана олмайди. Шундай экан, биз ушбу дастурни амалга ошириш жароёнида ана қўп-қўп масалаларни комплекс ҳал қилишимиз, энг аввало, бу борада қучли иқтисодий салоҳият яратишимиз, ундан ҳам муҳими, юқорида айтганимдек, одамлар онгини, тафаккурини ўзгартиришимиз шарт.

Ҳозирги вақтда биз умумий қиймати қарийб 5 миллиард доллар бўлган озиқ-овқат, биринчи навбатда, мева-сабзавот маҳсулотларини экспорт қилмоқдамиз. Сўнгги уч йилда экспорт қилинаётган қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари ҳажми 3 баробардан зиёд ошди.

Мамлакатимизнинг маҳсулот етказиб берадиган қорхоналари халқаро кўргазма ва итхиссолаштирилган ярмаркаларда фаол иштирок этмоқда. **Биз дунёнинг 80 та давлатига 180 турдан ортиқ сархил мева-сабзавот ва уларни қайта ишлаш асосида тайёрланган маҳсулотларни экспорт қилмоқдамиз. Ўзбекистон ўрик, олхўри, узум, ёнғоқ, қарам ва бошқа қўллаб мева ва сабзавот маҳсулотларини экспорт қилиш ҳажми бўйича дунёда шундай маҳсулотларни етказиб берадиган ўнта етакчи давлат қаторига қиради.**

Сиз, хурматли меҳмонларимиз, кеча ва бугун мамлакатимизда етиштирилаётган хилма-хил озиқ-овқат маҳсулотларини ўз кўзингиз билан кўриб, улардан баҳраманд бўлиш имконига эга бўлдингиз.

Агар мева ва сабзавот маҳсулотларимизнинг нақадар бой, тўкин-сочин ва хилма-хил эканини бутун гўзаллиги ва жо-зиёси билан кўрмоқчи бўлсангиз, албатта бизнинг бозорларимизга кириб қуришингиз керак. У ерда нафақат ноз-неъматларимизнинг бетакрор чиройи ва нафосатини, балки сизнинг таассуротларингизни янада бойитадиган бизнинг одамларимизга хос очиклик, самимият ва меҳмондўстлиғи ҳам кўрсис.

Мамлакатимизда озиқ-овқат маҳсулотлари юқори суръатлар билан ишлаб чиқарилаётганидан қўпғилимиз тўқ бўлиши учун бугун бизнинг барча асосларимиз бор. Ўтган 10 йил давомида юртимизда мева ва сабзавот, полиз маҳсулотлари ва узум етиштириш бўйича эришилган ўсиш суръатлари айнан шундан далолат беради.

Мисол учун, 2004-2013 йилларда сабзавот етиштириш доллар ҳисобида 7,7 баробар, мева етиштириш 5,1 қарра, полиз маҳсулотлари 7,8 марта, узум 8,7 баробар ўсди. Бизнинг ҳисоб-китобларимиз бўйича, 2020 йилда мева ва сабзавот, узум ва полиз маҳсулотлари етиштиришни 2014 йилга нисбатан қамиди 2,3 марта қўпайтиришни мўлжаллаямиз.

Ўз-ўзидан равшанки, мева ва сабзавот маҳсулотлари, узум етиштириш бўйича ана шундай истиқбол режаларини ўз

олдимизга кўяра эканмиз, бундай кўрсаткичларга эришиш учун, биринчи навбатда, қишлоқ хўжалигини ислох этиш ва модернизация қилиш, ерларнинг мелиоратив ҳолатини ва ирригация тизимини яхшилаш, tuppoқ унумдорлиги ва ҳосилдорлигини оши

Президент Ислом Каримовнинг «Ўзбекистонда озиқ-овқат дастурини амалга оширишнинг муҳим ҳужжатлари» мавзусидаги халқаро конференциянинг очилиш маросимидаги нутқи

(Давоми. Бошланиши 1,-2-бетларда).

Ажратилган молиявий маблағлар билан бирга, **биринчи навбатда, илгор агросаноат технологияларини жалб этиш, қишлоқ ҳўжалиги инфратузилмаси, ирригация ва мелиорация тизимларини ривожлантириш ва реконструкция қилиш, маркетинг ва жаҳон бозорларига чиқиш бўйича янги технологияларни жорий қилиш борасида кўрсатилган амалий ёрдам ва ҳамкорлик учун алоҳида миннатдорлик билдирмоқчиман.** Уйлайманки, кимки шундай қўллаб-қувватлашдан баҳраманд бўлган бўлса, бундай ёрдамнинг аҳамиятини яхши тушунади.

Жаноб Жозе да Силванинг ташрифи доирасида Ўзбекистон Республикаси ва БМТнинг Озиқ-овқат ва қишлоқ ҳўжалиги ташиқоти ўртасида ҳамкорлик тўғрисида битим имзолаётганимиз, Тошкент шаҳрида ушбу ташиқот ваколатхонасини очётганимизни алоҳида таъкидламоқчиман.

Ўзбекистон билан БМТнинг қишлоқ ҳўжалиги соҳасидаги асосий молиявий институти бўлиши Халқаро қишлоқ ҳўжалигини ривожлантириш фонди ўртасида конструктив ҳамкорлик ўрнатилганидан мамнун эканимизни билдирмоқчиман. Бу фонднинг асосий вазифаларидан бири юқори

самарадорликка эга бўлган қишлоқ ҳўжалиги тизимини шакллантириш бўйича ўзини оқлаган ёндашувларни амалга оширишдан иборатдир.

Фурсатдан фойдаланиб, Осиё тараққиёт банкининг мамлакатимизда озиқ-овқат хавфсизлиги масалаларини ҳал этишдаги муҳим ўрнини таъкидламоқчиман.

Ўзбекистон ва Осиё тараққиёт банки ўртасида жадал ривожланиб бораётган, қишлоқ ҳўжалиги соҳасининг ўзида умумий қиймати 400 миллион доллардан зиёд олтита лойиҳани амалга ошириш имконини берган ҳамкорликни биз юксак қадрлаймиз.

Ҳамкорлигимизнинг энг муҳим устувор йўналишларидан бири ирригация тизимларини модернизация қилишга қаратилган лойиҳалардир.

Ўтган йили Осиё тараққиёт банки, Япония халқаро ҳамкорлик агентлиги билан ҳамкорликда Аму-Бухоро машина канални қайта тиклаш лойиҳасини амалга оширишни бошлаганимиз бежиз эмас. Унинг доирасида 1,8 миллиондан зиёд одам истиқомат қиловган 315 минг гектар майдонни сув билан таъминлайдиган ирригация инфратузилмаси реконструкция ва модернизация қилинади.

Қишлоқ ҳўжалиги соҳасини ривожлантиришда Жаҳон банкининг иштироки тобора кенгайиб бормоқда. Умумий қиймати 380 миллион доллар бўлган 8 та

лойиҳа амалга оширилди, жорий йилда яна умумий қиймати 450 миллион долларлик иккита лойиҳани ҳаётга татбиқ этиш режалаштирилмоқда.

Жанубий Қорақалпоғистонда узоқ муддатли имтиёзли кредитлар ҳисобидан сув ресурсларини бошқаришни яхшилаш бўйича 260 миллион долларлик йирик лойиҳани амалга оширишга киришмоқдамиз.

Мазкур лойиҳа доирасида яроқсиз ҳолга келиб қолган 30 минг гектар ерни қайта тиклаш режалаштирилмоқда. Келгусида бу майдонларда диверсификациялашган ва юқори даражада механизациялашган озиқ-овқат маҳсулотлари етиштириш мўлжалланмоқда.

Жаҳон банки билан ҳамкорликда мамлакатимизнинг етти виллоятда амалга ошириловган, боғдорчилик ва сабзавотчиликни комплекс модернизация қилишга қаратилган, умумий қиймати 200 миллион доллар бўлган лойиҳа катта истикболга эга бўлиб, унинг доирасида уруғчилик, ўсимликлар селекцияси ва муҳофазаси соҳасидаги илмий-тадқиқот салоҳиятимизни модернизация қилиш ва ошириш, шунингдек, замонвий агротехнологиялар йўналишида сармоялар киритиш мақсадида фермер ҳўжаликлари ва кичик бизнес субъектлари учун кредит линияларини очиб кўзда тутилмоқда.

Мазкур лойиҳанинг истикболли ва ян-

гилиги БМТ қошидаги Глобал экологик фонднинг эътиборини тортгани, фонд томонидан фермер ҳўжаликларида илгор технологияларни жорий этиш ва янги замонвий ускуналарни харид қилишга қаратилган 13 миллион долларлик грант тақдим этилгани қувонарлиқдир.

Ислом тараққиёт банки билан ҳамкорликда Хоразм, Жиззах ва Сирдарё виллоятларининг ирригация тизимларини қайта тиклаш бўйича умумий қиймати 143 миллион доллар бўлган иккита лойиҳа амалга оширилмоқда, шунингдек, Сурхондарё виллоятда сув ресурсларини бошқаришни яхшилашга қаратилган лойиҳани тайёрлашга киришилди.

Хорижий шериклар билан биргаликда ташкил этилган, мева-сабзавот маҳсулотларини сақлаш, қайта ишлаш ва экспорт қилиш билан шуғулланадиган агросаноат корхоналари иқтисодиётимизда тобора катта ўрин эгаллаб бормоқда.

Ўзбекистонда қишлоқ ҳўжалиги соҳасида бугунги кунгача Германия, Голландия, Австрия, АҚШ, Швейцария, Хитой, Жанубий Корея, Италия, Испания каби 50 та мамлакатдан тўғридан-тўғри хорижий инвестициялар жалб этилган ҳолда, 400 га яқин корхона ташкил этилди. Бу корхоналар янги маҳсулот етиштиришдан тортиб маҳаллий ҳомашёни чуқур қайта ишлаш асосида тайёр озиқ-

овқат товарлари ишлаб чиқаришгача бўлган йўналишларда фаолият олиб бормоқда.

Ана шу корхоналарда ўта юқори ҳароратда ишлов бериш, асептик усулда консервлалаш, музлатиш ва сунъий қури-тиш усуллари тўлиқ ўзлаштирилган. 2013 йилнинг ўзида бу корхоналар томонидан қиймати 800 миллион доллардан ортиқ бўлган маҳсулот ишлаб чиқарилди, жумладан, 200 миллион доллардан зиёд маҳсулот экспорт қилинди.

Яқин йилларда мева-сабзавот ҳомашёсини қайта ишлаш ва унга ишлов бериш бўйича умумий қиймати 150 миллион долларга яқин бўлган 265 та инвестиция лойиҳасини қўшимча равишда амалга ошириш кўзда тутилган. Бу соҳага қиритилган сармоялар кўп ҳаражатни талаб этмаслиги, шу билан бирга, 1,5-4 йил ичида ўзини қоплаши билан эътиборли эканини қайд этмоқчиман.

Азиз дўстлар!

Бугунги кунда озиқ-овқат хавфсизлигини таъминлаш борасида ҳал этишни талаб қиловган ўта муҳим муаммолар, ҳеч шубҳасиз, шу борадаги саяёҳаракатларни янада мувофиқлаштириш ва кенг миқёсдаги халқаро ҳамкорлики, келажакка қаратилган ёндашув ва ҳулосаларни биргаликда ишлаб чиқишни тақозо этади. Ва ўз-ўзидан тушунарлики, жаҳоннинг турли мамлакатларида тўпланган тажриба ва

амалиёт билан тизимли ва доимий равишда алмашиб туришни талаб қилади.

Бугунги анжуман доирасида амалга ошириладиган мулоқотлар, ушбу масала бўйича фикр, билим ва тажриба алмашувлар, таҳлиллар, ишлаб чиқилган амалий тавсиялар конференциянинг барча иштирокчилари — халқаро ташкилотлар, ҳукуматлар, илмий муассаса ва компаниялар вакиллари учун ғоят фойдали бўлишига ишончим комил.

Биз Ўзбекистонда барча халқаро ташкилотлар, хорижий инвесторлар, тадбиркорлар, банклар, олим ва мутахассислар билан биргаликда қўшма дастур ва лойиҳаларни амалга оширишга қаратилган ҳамкорлиқни кенгайтиришдан манфаатдор эканимизни, **мазкур анжуманинг асосий вазифаларидан бири айти шундан иборат деб билишимизни алоҳида таъкидламоқчиман.**

Фурсатдан фойдаланиб, яна бир бор ушбу муҳташам залда ййилган сиз, азизларга самимий миннатдорлигимни изҳор этаман. Меҳмондўст Ўзбекистон заминида ташрифингиз мазмунли, самарали бўлсин. Барчангизга сўҳат-саломатлик, илмий-ижодий фаолиятингизда муваффақиятлар тилайман.

Эътиборингиз учун раҳмат.

Озиқ-овқат мустақиллиги — фаровонлик, барқарорлик ва тараққиётнинг муҳим омили

(Давоми. Бошланиши 1-бетда).

БМТнинг Озиқ-овқат ва қишлоқ ҳўжалиги ташиқоти (ФАО) бош директори Жозе Грациану да Силва Ўзбекистон Мингйиллик ривожланиш мақсадларига эришиш бўйича глобал жараёнда фаол иштирок этётгани ва 2000 йилда бўлиб ўтган Мингйиллик саммитида дунё мамлакатлари олдида қўйилган, ҳусусан, озиқ-овқат хавфсизлигини таъминлаш соҳасидаги вазифаларни режа асосида амалга ошираётганини таъкидлади.

Ўзбекистон мустақиллигининг дастлабки йилларидан ижтимоий йўналиштирилган бозор иқтисодиётига асосланган ҳуқуқий демократик давлат қуриш, барча соҳаларда кенг қўламини изчил ишловларни амалга ошириш бўйича ўзининг тадрижий тараққиёт йўлини танлади. Бунда аҳолини тўғри овқатланиш меъёrlарига мос, юқори сифатли ва хавфсиз озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлаш мамлакатимизни ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришнинг асосий йўналишларидан бири этиб белгиланди. Шу муносабат билан фермер ҳўжаликларини ривожлантириш асосида иқтисодий ислохотларни қўчайтириш, қишлоқда ишлаб чиқариш муносабатларини такомиллаштириш, бошқарувнинг бозор тамойилларига мос ташкилий тузилмасини жорий этиш, қишлоқ ҳўжалиги маҳсулотлари ишлаб чиқарувчиларнинг мустақиллигини кенгайтириш ва уларнинг ҳуқуқий ҳимоясини таъминлашга доир чора-тадбирлар амалга оширилди.

Довлатимиз раҳбарининг 1991 йил 29 ноябрда қабул қилинган «Республикада деҳқон (фермер) ҳўжаликларини янада мустахкамлаш ва тадбиркорлик фаолиятини давлат йўли билан қўллаб-қувватлаш тўғрисида»ги фармони мамлакатимизда фермерлик ҳаракатини ривожлантириш учун асос бўлиб хизмат қилди. Бу борада қабул қилинган Ер кодекси, «Фермер ҳўжалиги тўғрисида», «Деҳқон ҳўжалиги тўғрисида» ва «Тадбиркорлик фаолияти эркинлигининг кафолатлари тўғрисида»ги қонунлар фермерлиқни ривожлантириш,

фермер ҳўжаликларининг иқтисодий ҳамда молиявий мустақиллигини таъминлаш учун мустаҳкам ҳуқуқий асос яратди.

Бундан ташқари, ишлаб чиқариш ҳажмини кенгайтириш, фермер ҳўжаликлари самарадорлиги ва рентабеллигини изчил оширишни таъминлайдиган моддий-техник базани мустаҳкамлаш, ер майдонларини оптималлаштириш бўйича комплекс чора-тадбирлар амалга оширилди. Айни пайтда қишлоқларда фермер ҳўжаликларига кенг турдаги хизматлар кўрсатадиган замонвий ишлаб чиқариш ва бозор инфратузилмаси шакллантирилмоқда.

Президентимизнинг 2012 йил 22 октябрдаги «Ўзбекистонда фермерлик фаолиятини ташкил қилишни янада такомиллаштириш ва уни ривожлантириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги фармони мамлакатимизда қишлоқ ҳўжалиги тармоғини ислох этишнинг мантиқий давоми бўлди. Мазкур ҳужжат фермер ҳўжаликлари самарадорлигини ошириш, ҳуқуқ ва ваколатларини кенгайтириш, ер-сув ресурслари ва яратилган ишлаб чиқариш салоҳиятидан унумли фойдаланиш, қишлоқни жадал ривожлантириш ва ободонлаштириш, аҳоли бандлиги ва фаровонлигини таъминлашда уларнинг ролини қўчайтириш имконини бермоқда. Фармонга мувофиқ ташкил қилинган Ўзбекистон Фермерлари кенгаши, виллоятлар ва тумонлар фермерлар кенгашлари давлат ва ҳўжалик бошқаруви органлари, маҳаллий давлат ҳокимияти идоралари, тайёрлов, таъминот ва хизмат кўрсатиш ташкилотлари билан муносабатларда, шунингдек, судларда иш кўриб чиқилаётганда фермер ҳўжаликларининг ҳуқуқ ва қонуний манфаатларини ҳимоя қилмоқда.

Мазкур чора-тадбирлар самарасида айни пайтда юртимизда 73 мингдан зиёд фермер ҳўжалиги фаолият кўрсатмоқда, уларнинг 28 мингдан ортиқ кўп тармок-лидир. Шу тариқа Ўзбекистонда фермерлик ҳаракати қишлоқ ҳўжалиги маҳсулотларини ишлаб чиқаролиган асосий тармоклардан бирига айланди.

— Ўзбекистонда қишлоқ ҳўжалиги из-

чил ривожланмоқда, — деди Болгария Республикаси қишлоқ ҳўжалиги ва озиқ-овқат вазири Димитар Греков. — Соҳага маҳсулотларни қайта ишлаш бўйича замонвий ускуна ва технологиялар жорий этилганига ғувоҳ бўлдик. Ўзбекистонда ишлаб чиқарилаётган озиқ-овқат маҳсулотлари мазо-си, юқори сифати ва чиройли қадоклангани билан ажралаиб туради. Бу борадаги ҳамкорлигимиз самарали ва манфаатли бўлади, деб ўйлайман.

Конференцияда қишлоқ ҳўжалигини ислох қилиш жараёнида аграр тармокни мамлакатимизда ишлаб чиқарилаётган замонвий, жаҳон талаблари ва стандартларига мос иқтисослаштирилган техника ва ускуналар билан таъминлашга алоҳида эътибор қаратилаётгани таъкидланди.

Довлатимиз раҳбарининг шу йил 15 майда қабул қилинган «Қишлоқ ҳўжалигини машинасозлик корхоналарини бошқаришни янада такомиллаштириш ва молиявий соғломлаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарори мамлакатимиз қишлоқ ҳўжалигининг технология таркиби қисқини ривожлантиришда янги босқични бошлаб берди. Ушбу ҳужжатга мувофиқ акциядорлик жамияти шаклидаги «Ўзгросаноатмашхолдинг» ҳолдинг компанияси ташкил этилди. Компания ўз таркибиде замонвий осма ва тиркамали қишлоқ ҳўжалиги техникаси, уларга эҳтиёт қисмлар ишлаб чиқаролиган Тошкент ва Чирчиқ қишлоқ ҳўжалиги техникаси заводлари, шунингдек, Аргатат заводини бирлаштиради.

Конференцияда Ўзбекистоннинг озиқ-овқат саноатини ривожлантириш тажрибасига алоҳида эътибор қаратилди. Қишлоқ ҳўжалиги маҳсулотларини ишлаб чиқариш ҳажмининг ўсиши озиқ-овқат саноати корхоналарини жадал ривожлантириш таъминлаётгани таъкидланди. Бугун мамлакатимизда қорийб етти мингта шундай корхона фаолият кўрсатмоқда. Улар ички ва ташқи бозорга сифатли озиқ-овқат маҳсулотлари етказиб бераётди. 2012-2015 йилларда озиқ-овқат саноатини кенгайтириш ва ривожлантириш чора-тадбирлари дастури ҳамда 2012-2015 йилларда

қишлоқ ҳўжалиги ҳомашёсини чуқур қайта ишлаш, озиқ-овқат товарлари ишлаб чиқариш ҳажмини кўпайтириш ва уларнинг турини кенгайтириш бўйича қўшимча чора-тадбирлар дастури озиқ-овқат саноати корхоналари фаолиятини янада мустаҳкамлашга хизмат қилмоқда.

Мамлакатимизда фаолият кўрсатаётган Озиқ-овқат саноати корхоналари уюшмаси аҳолига саноат маҳсулотлари, истеъмол товарлари, ўсимлик ёғи, маргарин, майонез, шакор ва бошқа маҳсулотлар етказиб бераётган юздан зиёд корхонани ўз таркибиде бирлаштирган. Улар ишлаб чиқараётган маҳсулотларнинг бир қисми экспорт қилинаётди.

Айни пайтда Озиқ-овқат саноати корхоналари уюшмаси соҳада иқтисодий ислохотларни чуқурлаштириш, озиқ-овқат маҳсулотлари турини кенгайтириш ва ички бозорни юртимизда ишлаб чиқарилаётган сифатли товарлар билан тўлдириш ишларини изчил давом эттирмоқда. Ишлаб чиқаришни модернизация қилиш, техник ва технологик янгилаш жараёни якунланди. Бунинг самарасида жорий йил биринчи чорагида озиқ-овқат саноатида ишлаб чиқариш ҳажми ўтган йилнинг шу даврига нисбатан 6,2 фоиз ўсди. Ҳусусан, қандалотчиликда бу кўрсаткич 3 баробор, озиқ-овқат ишлаб чиқариш соҳасида 2,5 баробор ошди.

Озиқ-овқат саноати корхоналари ишлаб чиқараётган маҳсулотлар тури ҳам сезиларли даражада кенгайди. Масалан, соя, махсар, кунгабоқор каби таркибиде мой бўлган ўсимликларни етиштириш учун ажратилаётган ер майдонларида ёғ-мой корхоналари томонидан йилга ўртача 95 минг тонна ҳомашё тайёрланмоқда, қайта ишланмоқда. Нон ва нон маҳсулотлари тури ҳам кўпайди. Айни пайтда мамлакатимиз корхоналарида уч юздан зиёд турдаги нон маҳсулотлари тайёрланмоқда. Қандалот маҳсулотлари ишлаб чиқаришда ҳам катта ютуқларга эришилди. Уюшма корхоналарида бир йилда 1 300 тоннадан ортиқ конфет, вафли, карамель, мармелад, хол-ва ва бошқа ширинликлар ишлаб чиқарилаётди. Етмиш турдан ортиқ сут маҳсулотлари, сарийё, пишлоқ, йогурт ишлаб чиқариш йўлга қўйилди. 2013-2015 йилги инвестиция дастурига мувофиқ мева шорбатлари ва шинни ишлаб чиқаришни қўлайтириш кўзда тутилган уч юзга яқин лойиҳани амалга ошириш мўлжалланмоқда.

Бугунги кунда озиқ-овқат ишлаб чиқарувчи корхоналар олдида ишлаб чиқариш сифатини ошириш ва уни бошқаришнинг янги стандартлари, замонвий технологияларни жорий этиш масаласи қўйилган. Уларнинг жорий этилиши истикболда корхоналар қувватини янги даражага кўтариш, ишлаб чиқарилаётган маҳсулот сифатини ошириш ва турини кенгайтириш имконини беради. Бундан ташқари, корхоналарни янги қондалор бўйича сертифицикашга тайёрлаш, ходимларни қайта ўқитиш, махсус таъмирлаш гуруҳлари ташкил қилиш ва бошқа масалалар катта аҳамият касб этаётди. Айни пайтда қирққа яқин маҳаллий корхона «ISO 9001» сифатини бошқариш халқаро

сертификатига эга. Қатор корхоналарда «ISO 22000» озиқ-овқат хавфсизлиги халқаро менежмент тизими йўлга қўйилган.

— Ўзбекистонда соғлом турмуш тарзи ва аҳоли фаровонлигини таъминлаш бўйича самарали чора-тадбирлар амалга оширилмоқда, — деди Жаҳон соғлиқни сақлаш ташиқоти Европа минтақавий бюроси директори Жужанна Якоб. — Ўзбекистоннинг ФАО ва Жаҳон соғлиқни сақлаш ташиқотининг Халқаро комиссияси томонидан қабул қилинган озиқ-овқат халқаро стандартлари тўғрисида — Алиментариус кодекси, шунингдек, озиқ-овқат маҳсулотлари ишлаб чиқариш ва уларнинг хавфсизлигини таъминлашни тизимли асосда қўллаб-қувватлаш, соғлом турмуш тарзини оммалаштириш, ижтимоий тенглик ва адолатли таъминлашга қаратилган «Саломатлик 2020» стратегиясини амалга оширишдаги иштироки эътиборга сазовордир.

Конференция қатнашчиларига мамлакатимизда ички истеъмол бозори ва аҳолини, айниқса, қиш-баҳор мавсумида мева-сабзавот маҳсулотлари билан барқарор таъминлаш, уларни экспорт қилиш қўламини кенгайтиришга доир амалга оширилаётган чора-тадбирлар ҳақида сўзлаб берилди. Мамлакатимизда «Ўзлугуржисавдоинвест» уюшмаси мева-сабзавот маҳсулотларини улгуржи харид қилиш, сақлаш ва аҳолини барқарор таъминлаш билан шуғулланмоқда. Уюшма чекка тумонлардаги савдо тармокларини ижтимоий аҳамиятга эга озиқ-овқат товарлари билан узлуксиз таъминлашга ҳам катта эътибор бераётди.

Уюшма тизимида оьмборлар ва совутигичли камераларга эга 57 ҳудудий улгуржи савдо базоси ва корхонаси фаолият кўрсатмоқда. Уларда қортошқа, сабзи, пиёз, мева, полиз, гўшт маҳсулотлари, ун, ўсимлик ёғи, шакор, консерва ва бошқа озиқ-овқат маҳсулотлари сақланмоқда. Оьмборларни реконструкция ва модернизация қилиш, замонвий музлатгич камералар барпо этиш ишлари изчил давом

эттирилмоқда.

Ялли мажлисда сўзга чиққан Осиё тараққиёт банки вице-президенти Вен Сай Чжанг, Европа Иттифокнинг Марказий Осиё бўйича махсус вакили Януш Херман, Ислом тараққиёт банкининг Қишлоқ ҳўжалигини ривожлантириш департаменти директори Демба Ба ва бошқалар Ўзбекистонда ҳаётга татбиқ этилаётган иқтисодий ислохотлар, озиқ-овқат хавфсизлигини, чунончи, қишлоқ ҳўжалигини тубдан ислох этиш ва озиқ-овқат саноатини ривожлантириш ҳисобидан таъминлаш бўйича амалга оширилаётган чора-тадбирлар самараларини юксак баҳолади.

Конференция шўба мажлисларида давом этди. Уларда жаҳон озиқ-овқат маҳсулотлари бозорини ривожлантириш, замонвий агротехнологияларни жалб қилиш бўйича лойиҳаларни амалга ошириш борасида халқаро молия институтлари ва инвесторлар билан ҳамкорлик қилиш, мева-сабзавот экинлари ва узум ҳосилдорлигини ошириш, инфратузилма ва логистика тизимларини такомиллаштириш ҳамда бошқа масалалар муҳокама этилди.

Халқаро конференция Ўзбекистонда озиқ-овқат маҳсулотлари ишлаб чиқаришни кенгайтириш, соҳага хорижий инвестицияларни жалб қилиш, юқори технологияли ускуналарни жорий этиш, экспорт салоҳиятини оширишга оид зарур чоралар кўрилоётганини ёрқин намоён этди. Бу, ўз навбатида, ижтимоий-иқтисодий тараққиётнинг узвий қисми сифатида озиқ-овқат хавфсизлигини таъминлаш, улкан ишлаб чиқариш салоҳиятига эга агросаноат комплексини жадал ривожлантириш учун барча зарур шароитлар яратиш ва шу тариқа мамлакатимиз фаровонлиги ҳамда барқарорлигининг кафолати бўлиб хизмат қилади.

Конференция натижалари бўйича якуний ҳужжат қабул қилинди.

**Меҳрибон МАМЕТОВА,
ЎзА муҳбири.**

■ ЎзА олган суратлар.